

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2002 vp

Valtioneuvoston periaatepäätös 17 päivänä tammikuuta 2002 Posiva Oy:n hakemukseen käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamisesta laajennettuna

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä helmikuuta lähettäessään valtioneuvoston periaatepäätöksen 17 päivänä tammikuuta 2002 Posiva Oy:n hakemukseen käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamisesta laajennettuna (M 5/2001 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Ympäristövaliokunta käsitteli periaatepäätöstä käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamisesta laajennettuna yhtä aikaa uuden ydinvoimalaitosyksikön rakentamista koskevan periaatepäätöksen kanssa ja varasi kaikille kuulemilleen asiantuntijoille tilaisuuden lausua käsityksensä kummastakin asiasta.

Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittamisesta lausuiivat erikseen seuraavat asiantuntijat:

- neuvotteleva virkamies Anne Väättäinen, kauppa- ja teollisuusministeriö

- ylijohtaja Markku Nurmi ja ympäristöneuvos Olli Pahkala, ympäristöministeriö
- tutkimusprofessori Jouko Tuomisto, Kansanterveyslaitos
- ympäristöinsinööri Aino Tamsi-Joensuu, Uudenmaan ympäristökeskus
- toimialajohtaja Mikko Kara, VTT Prosessit
- tutkimuspäällikkö Jari Kaivo-oja, Tulevaisuuden tutkimuskeskus
- toimitusjohtaja Mauno Paavola ja johtava asiantuntija Anneli Nikula, Teollisuuden Voima Oy
- toimitusjohtaja Veijo Ryhänen, Posiva Oy
- toimitusjohtaja Timo Rajala, Pohjolan Voima Oy
- johtaja Heikki Raumolin, Fortum Oyj
- toimialajohtaja Harry Viheriävaara, Energia-alan Keskusliitto ry Finergy
- suunnittelupäällikkö Pertti Rauhio, Suomen Yrittäjät ry
- kampanjavastaava Harri Lammi, Greenpeace Pohjola ry
- puheenjohtaja Kari Kuusisto ja hallituksen sihteeri Janne Rainvuori, Ydinenergiainuoret ry.

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS

Posiva Oy on pyytänyt ydinenergialain (990/1987 11 §:ssä tarkoitettua valtioneuvoston periaatepäätöstä siitä, että Suomessa tuotetun käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentaminen Eurojoen kunnan Olkiluotoon on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.

Valtioneuvosto on 21.12.2000 tekemällään periaatepäätöksellä ratkaissut Posiva Oy:n hakemuksen siltä osin kuin se koski loppusijoituslaitoksen rakentamista Suomen nykyisten neljän ydinlaitosyksikön käytettyä ydinpolttoainetta varten. Eduskunnan päätöksellä 18. päivältä toukokuuta 2001 valtioneuvoston periaate jätettiin voimaan.

Posiva Oy:n hakemus on ratkaisematta siltä osin kuin se koskee Teollisuuden Voima Oy:n vireillä olevan, uuden ydinvoimalaitosyksikön käytettyä ydinpolttoainetta, enintään noin 2 500 tonnia, varten tarvittavien loppusijoitustilojen rakentamista.

Valtioneuvosto on todennut, että suunnitellun ydinlaitoksen sijaintikunta Eurajoki on puoltanut laitoksen rakentamista ja että Eurajoen puoltava lausunto koskee laitoshanketta siinä laajuudessa, että laitokseen voidaan rakentaa loppusijoitustilat ja niihin loppusijoittaa myös se käytetty ydinpolttoaine, joka syntyisi Teollisuuden Voima Oy:n esittämän uuden ydinvoimalaitosyksikön toiminnassa. Valtioneuvosto on harkinnut hankkeen hyötyjä ja haittoja yhteiskunnan kokonaisedun kannalta ja tehnyt myönteisen periaatepäätöksen suunnitellun ydinlaitoksen rakentamisesta laajennettuna.

Periaatepäätös on voimassa 19.5.2016 asti samoin edellytyksin kuin valtioneuvoston 21.12.2000 tekemä käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamista koskeva periaatepäätös, mutta raukeaa, mikäli periaatepäätös Teollisuuden Voima Oy:n esittämän uuden ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta raukeaa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ympäristövaliokunta ei kannata valtioneuvoston periaatepäätöksen vahvistamista koskien Teollisuuden Voima Oy:n hakemusta uuden ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta Loviisaan tai Olkiluotoon. Tämän johdosta valiokunta ehdottaa, ettei eduskunta vahvista myöskään Posiva Oy:n hakemusta koskevaa valtioneuvoston periaatepäätöstä ydinjätteen loppusijoitustilojen rakentamisesta laajennettuna.

Valiokunnan lausunnosta uudesta ydinvoimalaitosyksiköstä (YmVL 7/2002 vp) käy selville, että Säteilyturvakeskus on antanut 28.9.2001 lausunnon Posiva Oy:n loppusijoituslaitoksen rakentamista koskevasta tutkimusohjelmasta. Sen mukaan loppusijoituslaitoksen rakentamislupaa varten tarvittavan tiedon ja taidon hankkiminen kestää kauemmin kuin tähän asti arvioitu 10 vuotta. Esimerkiksi kallion nykytilan kartoi-

tusten loppuunsaattaminen kestää ainakin vuoden arvioitua kauemmin. Säteilyturvakeskus ehdottaa myös uusia tutkimuksia Olkiluodon kallion erityispiirteistä. Kapselointi- ja loppusijoitustekniikan kehittämiseen voi niin ikään kulua ennakoitua pitempi aika. Loppusijoituslaitoksen käyttöönotto 2020-luvun alussa on kuitenkin Säteilyturvakeskuksen mielestä edelleen realistinen tavoite.

Ympäristövaliokunta totesi uudesta ydinvoimalaitosyksiköstä antamassaan lausunnossa, ettei ydinjätteen loppusijoitusta voi vielä pitää Suomenkaan osalta lopullisesti ratkaistuna. Säteilyturvakeskuksen lausunnon johdosta ympäristövaliokunta pitää entistä tärkeämpänä lausumaa, jonka eduskunta liitti päätökseensä, jolla loppusijoituslaitosta koskeva valtioneuvoston periaatepäätös jätettiin voimaan. Siinä edellytetään, että eduskunnalle selvitetään loppusijoituslaitoksen rakentamista varten tehtyjen jatkotut-

kimusten tulokset, ennen kuin laitokselle myönnetään rakentamislupa.

Ympäristövaliokunta esittää, että talousvaliokunta mietinnössään korostaa aiemman lausuman merkitystä.

Valiokunta kiinnitti asian käsittelyn yhteydessä huomiota vielä siihen aiemman periaatepäätöksen määräykseen, jonka mukaan loppusijoituslaitoksen tilojen tulee olla avattavissa. Määräyksen tarkoituksena on turvata, että jätteet voidaan myöhemmin muuttaa vaarattomiksi taikka hyödyntää, jos sellainen menetelmä joskus kehitetään.

Nykyisen ydinenergialain (990/1987) mukaan avaamisen ja myöhemmän käsittelyn kustannukset jäävät valtion maksettaviksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lainsäädännön muuttamisesta keskusteltiin loppusijoituslaitoksen rakentamista koskevan periaatepäätöksen yhteydessä, mutta siitä luovuttiin, koska lainsäädännön muutos olisi merkinnyt jo toimivien laitosten kohdalla muutosta niihin perusteisiin, joilla investoinnit aikoinaan on tehty. Jos uusi ydinvoimalaitosyksikkö päätetään rakentaa vastoin ympäristövaliokunnan kantaa, ei sen ydinjätteen loppusijoitustilojen avaamisesta syntyvien kustannusten siirtämistä yhteiskunnan maksettavaksi voida enää pitää perusteltuna. Valiokunta katsoo, että tässä tapauksessa ydinenergialakia tulee muuttaa niin, että voimayhtiön taloudellinen vastuu jatkuu vielä 50 vuotta loppusijoitussäilön sulkemisen jälkeen niiden jätteiden osalta, jotka on tuotettu

17.1.2002 jälkeen rakennusluvan saaneissa voimalaitoksissa.

Lausunto

Ympäristövaliokunta esittää kunnioittavasti lausuntonaan,

että talousvaliokunta esittää eduskunnan kumottavaksi valtioneuvoston periaatepäätöksen 17. päivältä tammikuuta 2002 koskien Posiva Oy:n hakemusta käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamisesta laajennettuna,

että talousvaliokunta mietinnössään korostaa eduskunnan 18. päivänä toukuukuuta 2001 tekemään päätökseen sisältyvää lausumaa, jonka mukaan eduskunnalle selvitetään käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamista varten tehtyjen jatkotutkimusten tulokset, ennen kuin laitokselle myönnetään rakennuslupa ja

että jos uuden ydinvoimalaitosyksikön rakentamista koskeva periaatepäätös vahvistetaan, talousvaliokunta samalla edellyttää ydinenergialakia muutettavaksi niin, että voimayhtiön taloudellinen vastuu jätteistä jatkuu vielä 50 vuotta loppusijoitussäilön sulkemisen jälkeen uusien ydinvoimalaitosyksiköiden jätteiden osalta.

YmVL 8/2002 vp — M 5/2001 vp

Helsingissä 17 päivänä huhtikuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pentti Tiusanen /vas	Kari Kärkkäinen /kd
vpj.	Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk	Jari Leppä /kesk
jäs.	Mikko Elo /sd	Hanna Markkula-Kivisilta /kok
	Rakel Hiltunen /sd	Säde Tahvanainen /sd
	Anne Holmlund /kok	Pia Viitanen /sd
	Tarja Kautto /sd	Ulla-Maj Wideroos /r
	Riitta Korhonen /kok	vjäs. Janina Andersson /vihr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Salme Kandolin.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Koska olemme sitä mieltä, että valtioneuvoston periaatepäätös Teollisuuden Voima Oy:n hakemukseen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta pitää hyväksyä, kannatamme hallituksen esitystä Posiva Oy:n hakemukseen ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamisesta laajennettuna. Näin viidennen ydinvoimalan jätteen loppusijoitukselle voidaan turvata asianmukaiset tilat.

Ehdotus

Edellä olevaan viitaten esitämme valiokunnan enemmistön kannasta poiketen,

että talousvaliokunta ehdottaisi mietinnössään, että eduskunta hyväksyisi käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamista laajennettuna koskevan valtioneuvoston päätöksen.

Helsingissä 17 päivänä huhtikuuta 2002

Mikko Elo /sd
Anne Holmlund /kok

Hanna Markkula-Kivisilta /kok
Riitta Korhonen /kok